

Krav til gjennomgående, dokumentert og sertifisert opplæring

Arbeidsgiver skal sørge for at ansatte får den opplæring, den praktiske øvelse og de instruksjoner som er nødvendig for å utføre arbeidet på en trygg måte. Legg bruksanvisningen til grunn. Riktig opplæring bidrar til reduksjon i ulykker, skader og sykdom.

Når en arbeidstaker skal utføre risikofylte arbeidsoppgaver eller betjene arbeidsutstyr som ved bruk kan påføre skade, stilles det spesifikke krav til dokumentert opplæring. For enkelte typer arbeidsutstyr er det krav om dokumentert opplæring gitt av sertifisert virksomhet. [I tillegg har arbeidsmiljøloven generelle krav til opplæring.](#)

Krav til opplæring for å ivareta sikkerhet

Når arbeidstakeren bruker utstyr og anlegg eller håndterer varer, stoffer eller produkter, stilles det krav til opplæring for å ivareta sikkerheten. Arbeidstakerne må blant annet ha nødvendig opplæring og øvelse i hensiktsmessig arbeidsteknikk og nødvendige kvalifikasjoner for sikker utførelse av arbeidet.

Det finnes arbeidssituasjoner der man, i det minste på kort sikt, ikke kan fjerne alle risikomomentene. Arbeidstakerne skal gis opplæring og praktisk øvelse i slikt arbeid før det startes, slik at farene ved bruken (risiko) reduseres mest mulig.

Opplæringen skal bygge på en kartlegging av de farene arbeidstakerne kan bli utsatt for i arbeidet, se produsentens bruksanvisning.

Arbeidstakerne skal også få opplæring og øvelse i å bruke eventuelle hjelpemidler, rømnings- og redningsutstyr, førstehjelpsutstyr og personlig verneutstyr.

[Gjennomgående krav til opplæring i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 8-1](#)

Krav til opplæring - arbeidsutstyr

CE-merket arbeidsutstyr er underlagt spesielle sikkerhetskrav og følges av en bruksanvisning. Slikt arbeidsutstyr skal arbeidsgiver alltid gi opplæring i å betjene, i tråd med brukanvisningen. For annet arbeidsutstyr, skal [arbeidsgiver gjøre en risikovurdering](#) for å avdekke om arbeidsutstyret krever særlig forsiktighet ved bruk. I så fall skal arbeidsgiver (eller andre som er kompetente til det) gi dokumentert opplæring. Her skal arbeidstaker få praktisk øvelse og teoretisk opplæring i tråd med bruksanvisningen, og som gir kunnskaper om aktuelle sider ved sikker bruk av arbeidsutstyret, og om nødvendige deler av aktuelt regelverk.

Det skal utstedes dokumentasjon på at praktisk og teoretisk opplæring er gitt i henhold til forskrift om utførelse av arbeid § 10-2 (som angir krav til innholdet i opplæringen). Dokumentasjonen kan være en enkel, signert bekreftelse på at opplæringen er gitt, dato for opplæringen og hva den omfattet.

Arbeidsgiver kan bare sette arbeidstaker til å utføre arbeid med utstyr det er gitt opplæring i.

[Krav til dokumentert opplæring i forskrift om utførelse av arbeid § 10-2](#)

Arbeidsutstyr underlagt krav om sertifisert sikkerhetsopplæring

Sikkerhetsopplæringen for visse typer arbeidsutstyr skal kun gis av personer eller organer som er sertifisert til å gi denne type opplæring. Sikkerhetsopplæringen skal dokumenteres med et kompetansebevis fra den sertifiserte virksomheten.

Det gjelder arbeid med

- bro- og traverskran, dersom bruken medfører fare for skade på liv og helse
- tårnkran
- mobilkran med større kapasitet enn 2 tm
- portalkran
- kran med større kapasitet enn 2 tm montert på lastebil eller lastebilhenger
- løfte- og stablevogn for gods med permanent førerplass på vognen (truck)
- masseforflyttingsmaskin med større effekt enn 15 kW (20,4 hk) (anleggsmaskin)

[Forskrift om utførelse av arbeid § 10-3](#)

[Les mer om opplæring fra sertifisert virksomhet](#)

Krav om utstyrsspesifikk opplæring

I tillegg til kravet om dokumentert og sertifisert sikkerhetsopplæring, er det krav om utstyrsspesifikk opplæring. Det er opplæring av arbeidstakeren på det spesifikke arbeidsutstyret som den ansatte skal betjene. Hensikten er å sikre at arbeidstaker kan bruke utstyret hos arbeidsgiver på en forsvarlig måte.

Opplæringen kan gis av arbeidsgiver eller andre som er kompetente til det og opplæringen skal være tilpasset kvalifikasjonene til den enkelte arbeidstakeren. Opplæringen skal gis i tråd med bruksanvisningen. Arbeidsgiver skal skriftlig dokumentere hvilket arbeidsutstyr det er gitt opplæring på, hvem som har gitt opplæringen og hvem som har fått opplæring.

[Forskrift om utførelse av arbeid § 10-4](#)

Opplæring for kontroll og vedlikehold av arbeidsutstyr

Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstakere som skal drive kontroll- og vedlikeholdsarbeid, får nødvendig opplæring.

[Informasjon om opplæring fra sertifisert virksomhet](#)

[Krav til kompetanse for den som utfører montering, kontroll og vedlikehold av arbeidsutstyr i forskrift om utførelse av arbeid § 12-2](#)

Arbeidsoppgaver med særskilte opplæringskrav

En del arbeidsoppgaver og -områder har særskilte krav til opplæring. Her skal arbeidsgiveren sørge for opplæring i samsvar med kravene i forskrift om utførelse av arbeid.

Liste over arbeidsoppgaver med særskilte opplæringskrav

- [arbeid med kjemikalier, jf. kapittel 3](#)
- [arbeid med asbest, jf. kapittel 4](#)
- [varmt arbeid, jf. kapittel 5](#)
- [arbeid med risiko for å bli utsatt for biologiske faktorer, jf. kapittel 6](#)
- [arbeid ved avløpsanlegg, jf. kapittel 8](#)
- [arbeid med arbeidsutstyr som krever særskilt forsiktighet, jf. kapittel 10](#)
- [vedlikehold av arbeidsutstyr, jf. kapittel 12](#)
- [arbeid med risiko for å bli utsatt for helseskadelig støy eller mekaniske vibrasjoner, jf. kapittel 14](#)
- [arbeid med risiko for å bli utsatt for kunstig optisk stråling, jf. kapittel 16](#)
- [arbeid med risiko for å bli utsatt for elektromagnetisk felt, jf. kapittel 16 A](#)
- [montering, demontering, endring og kontroll av stillas, jf. kapittel 17](#)
- [sikkerhetsskilting og signalgivning, jf. kapittel 22](#)
- [ergonomisk belastende arbeid, jf. kapittel 23](#)
- [arbeid som kan medføre risiko for å bli utsatt for vold og trussel om vold, jf. kapittel 23A](#)
- [arbeid med driftskontroll og sikkerhetsovervåking \(kontrollrom\), jf. kapittel 24](#)
- [arbeid under vann eller økt omgivende trykk, jf. kapittel 26](#)

Du finner også krav til opplæring på nettsidene som omtaler de ulike temaene.

Regelverk

[Særskilte forholdsregler for å ivareta sikkerheten i arbeidsmiljøloven § 3-2](#)

[Krav til tilrettelegging, medvirkning og utvikling i arbeidsmiljøloven § 4-2](#)

[Opplæring i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, kapittel 8](#)

[Forskrift om utførelse av arbeid](#)
